АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ACADEMY OF LABOR, SOCIAL RELATIONS AND TOURISM
LAW FACULTY

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ»

Розробники:
Журавель Я.В. доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету.
Міщенко К.С. кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного управління та публічної служби.

Спеціальність – D4 «Публічне управління та адміністрування»
Освітній рівень – освітньо-науковий ступінь: доктор філософії
Категорія дисципліни – обов'язкова
Кількість кредитів – 6 (180 год)
Рік підготовки – 1 (1семестр)

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів системних теоретичних знань, методологічної культури та дослідницьких компетентностей, необхідних для наукового аналізу сучасних тенденцій, закономірностей і механізмів розвитку муніципального управління, дослідження інституційних трансформацій місцевого самоврядування, процесів децентралізації, розвитку місцевої демократії та забезпечення спроможності територіальних громад, а також для самостійного здійснення фундаментальних і прикладних досліджень та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо модернізації муніципального управління.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

– поглиблення теоретичних знань щодо концептуальних, методологічних та організаційно-правових засад муніципального управління, сучасних теорій місцевого самоврядування, децентралізації, субсидіарності, багаторівневого врядування та місцевої демократії;

– опанування міждисциплінарних підходів і сучасних методів наукового дослідження муніципального управління, зокрема системного, інституційного, порівняльного та структурно-функціонального аналізу, методів збирання, опрацювання й інтерпретації емпіричних даних;

– розвиток здатності самостійно визначати й досліджувати актуальні наукові проблеми муніципального управління, формулювати дослідницькі питання та гіпотези, обґрунтовувати методологію дослідження й критично оцінювати отримані результати;

– формування дослідницьких компетентностей щодо аналізу інституційної, фінансової та організаційної спроможності територіальних громад, механізмів стратегічного планування, управління муніципальними ресурсами та оцінювання ефективності місцевої публічної політики;

– набуття вмінь досліджувати сучасні моделі місцевої демократії, громадської участі, цифрової трансформації, міжмуніципального співробітництва та європейські стандарти місцевого самоврядування, визначати можливості адаптації міжнародного досвіду до умов України;

– розвиток здатності аналізувати вплив воєнних, соціально-економічних і демографічних викликів на функціонування територіальних громад, досліджувати

механізми забезпечення їх стійкості, безпеки, сталого розвитку та післявоєнного відновлення;

– формування здатності самостійно здійснювати фундаментальні та прикладні дослідження, готувати наукові й аналітичні матеріали, обґрунтовувати висновки та розробляти інноваційні підходи й практичні рекомендації щодо вдосконалення муніципального управління та підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування.

Програмні результати навчання:

РН02. Знати та дотримуватися основних засад академічної доброчесності у науковій і освітній (педагогічній) діяльності.

РН03. Знати та уміти застосовувати загальні та спеціальні методи наукового пізнання, закони, закономірності та принципи управління для розв'язання проблем публічного управління та адміністрування сферою соціальних відносин.

РН04. Уміти застосовувати сучасні інформаційні технології та інструменти в науковій, освітній (педагогічній) і професійній діяльності.

РН06. Уміти визначати, оцінювати й обґрунтовувати пріоритетні напрями сталого розвитку на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

РН09. Уміти розробляти проекти законодавчих і нормативних актів, передбачаючи правові та соціально-економічні та екологічні ризики та наслідки запроваджених правових норм.

РН10. Уміти адаптувати й застосовувати сучасні моделі/підходи до управління та адміністрування, а також міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації організаційних структур управління на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

РН11. Уміти отримувати науково-прикладні результати, які сприяють розв’язанню важливої теоретичної або прикладної проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, що мають загальнонаціональне або світове значення.

РН12. Вміти налагоджувати комунікації органів публічної влади із профспілками й іншими громадськими інституціями у процесі розробки програмних документів і прийняття публічно-управлінських рішень сферою соціальних відносин.

Зміст навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Доктринальні підходи до розуміння муніципального управління.

Тема 1 “Сутність та законодавча база муніципального управління”.

Тема 2 “Децентралізація та її вплив на муніципальне управління”.

Тема 3 “Побудова системи муніципального управління”.

Змістовий модуль 2. Сучасні тенденції розвитку муніципального управління в окремих підсистемах.

Тема 4 “Управління фінансовими ресурсами муніципального утворення”.

Тема 5 “Інформаційні технології в муніципальному адмініструванні Ситуаційне муніципальне управління”.

Тема 6 “Кадровий менеджмент в муніципальному управлінні”.

Тема 7 “Вертикальні взаємодії органів муніципального управління”.

Тема 8 “Адміністрування галузево-функціональними комплексами на території муніципальних утворень”.

Список рекомендованих джерел

Основна та додаткова література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.

2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436–IV.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 г. № 2755-VI. http:// www.rada.gov.ua
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI.
7. Блейклі Е. Дж. Планування місцевого економічного розвитку: теорія і практика / Блейклі
8. Е. Дж.; пер. з англ. Львів: Літопис, 2012. 416 с.
9. Мельник А.Ф. Муніципальний менеджмент: навч. посібник / Мельник А.Ф.,
10. Монастирський Г.Л., Дудкіна О.П. К.: Знання, 2006. 420 с.
11. Мельник А.Ф. Управління розвитком муніципальних утворень: теорія, методологія, практика: монографія / А.Ф. Мельник, Г.Л. Монастирський. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 476 с.
12. Монастирський Г.Л. Модернізаційна парадигма управління економічним розвитком територіальних спільнот базового рівня: монографія / Григорій Леонардович Монастирський. Тернопіль: Вид-во «Економічна думка» ТНЕУ, 2010. 464 с.
13. Муніципальний менеджмент: навч. посібник / за ред. д.е.н., проф. А.Ф.Мельник.Тернопіль: Економічна думка, 2005. 416 с.
14. Муніципальний менеджмент: підручник / Мельник А.Ф., Монастирський Г.Л., Дудкіна О.П. 2 видання. Тернопіль, 2019. 364 с.
15. Адамов Б.І. Економічна сутність міста і закономірності еволюції міських поселень / Б.І. Адамов. Донецьк: ІЕП НАН України, 2016. 25 с.
16. Андресюк Б.П. Місцеве самоврядування в сучасній Україні: проблеми і перспективи / Б.П. Андресюк. – К.: Стилос, 2017. – 232 с.
17. Батанов О.В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні:
монографія / О.В. Батанов. – К.: Ін-Юре, 2018. – 512 с.
18. Бережний Я.В. Методичні рекомендації з використання інструментарію стратегічного планування юридичних служб органів місцевого самоврядування. К.: «К.І.С.», 2010. 28 с.
19. Бобровська О.Ю. Корпоративне управління в місцевому самоврядуванні: монографія / О.Ю. Бобровська. Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2013. 284 с.
20. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http: // www.rada.gov.ua
21. Державне управління, державна служба і місцеве самоврядування. Хмельницький: Поділля, 2015. С. 298-394.
22. Європейська хартія про місцеве самоврядування // Віче. 1993. №7. С.33-39.
23. Каталог проектів щодо енергозбереження у житлово-комунальному господарстві України. К.: Центр громадської експертизи, 2010. 192 с.
24. Козюра І. Місцеве врядування в Канаді / Козюра І. К.: УАДУ, 2014. 156 с.
25. Конституція України. К.: Преса України, 2017. 80 с.
26. Корнієнко М. Місцеве самоврядування / Микола Корнієнко // Демократичні зошити. – Випуск 7. – 36 с.
27. Кравченко В.В. Основи муніципального менеджменту: навчальний посібник / Кравченко В.В., Пітцик М.В., Салій І.М.; за ред. В.В. Кравченка. К.: Атіка-Н, 2018. 304 с.
28. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України: навчальний посібник / В.І.Кравченко. К.: Т-во «Знання», КОО, 2015. 487 с.

29. Курс лекцій для підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування: навч. посібник. Тернопіль: ВАТ «ТВПК «Збруч», 2017. 249 с.

30. Курс тренінгів для підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: навч. посібник. Тернопіль: ПП Скоропад, 2011. 264 с.

31. Мамонова В.В. Методологія управління територіальним розвитком / Валентина Василівна Мамонова . Х.: Видавництво ХарРІ НАДУ «Магістр», 2018. 196с.

32. Місцеве самоврядування: організація роботи сільського, селищного голови/ за заг. ред. А. Чемериса. – Львів: Ліга-Прес, 2015. 320 с.

33. Місцеве самоврядування: світовий та український досвід / за ред. А.Ткачука. К.: Заповіт, 2015. 187 с.

34. Місцеві фінанси: підручник / За ред. О.П. Кириленко. К.: Знання, 2018. 677 с.

35. Модернізація суспільного сектору економіки в умовах глобальних змін: монографія / за ред. А. Ф. Мельник. Тернопіль: ТНЕУ, «Економічна думка», 2017. 528 с.

36. Муніципальне право України: підручник / [В.Ф. Погорілко, О.Ф. Фрицький, М.О.

Баймуратов та ін.]; за ред. В.Ф. Погорілка, О.Ф. Фрицького. К.: Юрінком Інтер, 2014. 352 с.

37. Організаційно-економічний механізм розвитку регіону: трансформаційні процеси та їх інституційне забезпечення: монографія / кол. авт.; за ред. д.е.н., проф. А.Ф.Мельник. Тернопіль: Економічна думка, 2018. 608 с.

38. Оцінка системи соціального захисту міста Кам'янця-Подільського: фінансова ефективність та відповідність соціальним потребам. К.: Центр громадської експертизи, 2013. 120 с.

39. Оцінка системи соціального захисту та соціальних видатків бюджету міста Кіровське. К.: Центр громадської експертизи, 2017. 128 с.

40. Павлюк К.В. Концептуальні основи фінансової незалежності місцевого самоврядування / К.В. Павлюк// Фінанси України. 2017. № 7. С.36-37.

41. Салій І. Українські міста: питання власності і муніципального управління / І.Салій. К., 2014. 416 с.

42. Системні рішення Любліна та українських міст у сфері створення сучасного самоврядування. Люблін, 2010. 184 с.

43. Українсько-шведський проект розвитку місцевого самоврядування в м. Ірпені Київської області. К., 2015. 208 с.

44. Юрій С.І. Фінансова парадигма місцевого самоврядування / Сергій Ілліч Юрій // Світ фінансів. 2014. Випуск 1. С. 6-14.

45. Bennet R. Territory and administration in Europe / Bennet R. London: Printer, 1989.

46. Bingham R., Mier R. Theories of local economic development: perspectives from across the disciplines. Newbury Park, CA, USA: SAGE, 1993.

47. Blakely E. Planning local economic development. Thousands Oaks, a, USA: SAGE Publications, 1994.

48. Eisinger P. The rise of the entrepreneurial state. Madison, WI, USA: The University of Wisconsin Press, 1988.

49. Gorzym-Wilkowski W. Zarys ekonomiki gminy / Gorzym-Wilkowski W., Miszczuk A.

50. Lublin, Norbertinum, 2015. 254 s.

51. Strategie regionalne. Poradnik. PARR, 2017. 45 s.

52. Wojciechowski E. Samorząd teretorialny w warunkach gospodarki rynkowej / Wojciechowski E. . Warszawa: PWN, 2017. 150 s.
53. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2007.
54. Методологія системного підходу та наукових досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kbuapa.kharkov.ua
55. Петров В. Використання міжнародних і регіональних систем охорони прав на товарні знаки в інтересах національних виробників [Електронний ресурс] / В. Петров. – Режим доступу: http://patent.km.ua/ukr/articles/i394.
56. European Governance. A White Paper.– Brussels : Commission of the European Communities, 2001.
57. Kenis P. Policy Networks and Policy Analysis: Scrutinizing a NewAnalytical Toolbox / P. Kenis, V. Schneider // Policy Network: Empirical Evidence and Theoretical Considerations [Text] / Marin Bernd and Renate Mayntz (eds.). – Frankfurt : Campus Verlag, 1991. – 176 p.
58. Rhodes R. A. W. Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability / R. A. W. Rhodes. – Buckingham : [s. n.], 1999.

Інтернет-джерела:

1. Офіційне представництво Президента України: www.president.gov.ua
2. Урядовий портал: www.kmu.gov.ua
3. Верховна Рада України: www.rada.gov.ua
4. Радник. Український юридичний портал: http://radnuk.info
5. Державне управління справами: http://www.dus.gov.ua
6. http:// www.rada.gov.ua - Верховна Ради України.
7. http://www.kmu.gov.ua/ - веб-сайт Кабінету Міністрів України.
8. http:// www.minfin.gov.ua - Міністерство фінансів України.
9. Офіційний сайт Асоціації міст України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http: // www.auc.org.ua
10. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1996 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http: // www.rada.gov.ua
11. Земельний кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http: // www.rada.gov.ua
12. http:// www.nssmc.gov.ua - Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
13. http:// www.ukrstat. gov.ua - Державна служба статистики України.
14. http:// www.liga.net - Ліга Бізнес Інформ
15. http:// www.nau.kiev.ua - Нормативні акти України
16. http:// www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3 – Бібліотеки в Україні.
17. http://www.nbuv.gov.ua. – Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського
18. http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html – Бібліотеки та науково-інформаційні центри України
19. http://www. library. lviv.ua/–Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника
20. http://uk.wikipedia.org – вільна енциклопедія
1. Стратегічне планування в регіонах Європейського Союзу: http://www.cor.eu.int/home. htm

Публікації викладачів - розробників дисципліни:

1. Міщенко К.С. **Краудсорсинг як інструмент місцевого самоврядування.** Науково-практичне забезпечення надання публічних послуг в умовах децентралізації :

збірник матеріалів наук.-практ. інтернет-конференції ІПК ДСЗУ (15 квітня 2022 р.) / за заг. ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. Київ: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк». 2022. С. 263 – 266.

2. Міщенко К.С. **Пріоритети розвитку взаємодії публічних органів влади з громадськістю: регіональний вимір.** - «Проблематика процесу децентралізації надання послуг в об`єднаних територіальних громадах» : збірник матеріалів круглого столу (15 квітня 2022 р.) / за заг. ред. Р.В. Войтович. Київ: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк». 2022.

3. Качан Я.В., Красівський Д.О., **Міщенко К.С. Перспективи розвитку кадрового потенціалу публічної служби в умовах децентралізації.** Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості: тези доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 22 грудня 2023 р. К.: АПСВТ, 2023.

4. Міщенко К.С. **Креативність як сучасний тренд в підготовці публічних управлінців.** Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості: тези доповідей Восьмої щорічної всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 22 грудня 2023 р. К.: АПСВТ, 2023. https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/_4.pdf

5. Качан Я.В., **Міщенко К.С**., Бовт І.В. **До питання про реалізацію кадрової політики в публічному управлінні під час воєнного стану в Україні.** Наукові перспективи: журнал. 2024. № 1(43) 2024. С. 971. ISSN (print) 2708-7530 **DOI:** https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-1(43) (***наукове фахове видання з державного управління)***

6. Міщенко К.С., Ключевський В.Б. **Актуальні проблеми розвитку соціального діалогу в Україні.** Ринок праці: досягнення, виклики та перспективи у національному та європейському просторі : тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 16 травня 2024 р.). Академія праці, соціальних відносин і туризму / За заг. ред.: В.Б. Сухомлина, Г.А. Пріба —. Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2024. — 572 с. (авторські с. 530-533) https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/_4.pdf **DOI:** https://10.5281/zenodo.14003898

7. Міщенко К.С. **Компетенції менеджера з публічного управління закладами охорони здоров'я в умовах реформи місцевого самоврядування.** Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості: тези доповідей Десятої щорічної всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 17 січня 2025 р.) - К.: АПСВТ, 2025. 229 с. (авторські стор. 130 – 133). https://drive.com/drive/folders/17xY8mFZMRaz8thf1Or4o5UfY5IZfWySb

8. Міщенко К.С. **Реформа децентралізації в Україні: ключові аспекти та зміни, що відбулися в процесі її реалізації.** Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості: тези доповідей Десятої щорічної всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 17 січня 2025 р. К.: АПСВТ, 2025. 229 с. (авторські стор. 93 - 95). https://drive.com/drive/folders/17xY8mFZMRaz8thf1Or4o5UfY5IZfWySb

9. Міщенко К. С. **Соціальне партнерство та соціальний діалог як інструменти захисту трудових і соціально-економічних прав працівників в умовах воєнного стану**. «Ринок праці: пріоритети та стратегії повоєнної європейської інтеграції» : тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 15 травня 2025 р.). Академія праці, соціальних відносин і туризму, / За заг. ред. В.Б.Сухомлина, Г.А.Пріба. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2025.

10. Міщенко К., Гоздецький О. **Державне управління первинною ланкою охорони здоров'я: інституційне, нормативно-правове, інформаційно-комунікаційне забезпечення в умовах цифровізації медичної галузі.** Наукові інновації та передові технології: журнал. 2025. № 8(48). 2025. С. 235-249. **DOI:** https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-8(48)

11. Качан Я., Міщенко К., Грищенко С. **Міжнародний досвід трансформації публічного управління у соціальній сфері в умовах війни: імплікації для оптимізації управлінських інструментів регіональної політики соціального захисту.** Національні інтереси України: науково-практичний журнал. 2025. № 9(14) 2025. С. 899 – 912. **DOI**: https://doi.org/10.52058/3041-1793-9(14)

12. Міщенко К.С. **Профспілки як суб'єкт у сфері децентралізації та реформування муніципального управління.** Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості: Тези доповідей Одинадцятої щорічної всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 05 грудня 2025 р.). – К.: АПСВТ, 2025 – 197 с. (авторські – с. 104 - 106).

13. Міщенко Катерина Семенівна. **Механізми та інструменти публічних комунікацій органів місцевого самоврядування як чинники удосконалення взаємодії з громадськістю і залучення громадян до прийняття управлінських рішень.** Організаційно-правові аспекти публічного управління в Україні : Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 23 квітня 2026 р. Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2026. 228 с. (авторські с. 88 – 91) http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/5852 УДК 35.073:34(477)

14. Денис Красівський, **Катерина Міщенко,** Віола Пінчук. **Стратегічне управління людськими ресурсами та управління змінами в системі публічного управління: роль молодіжних рад у формуванні кадрового потенціалу громад.** Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 8 (63) **2026.** str. 903, c. 254 - 265. **DOI: https://doi.org/10.52058/2695-1592-2026-8(63)**

15. Яна Качан, **Катерина Міщенко,** Денис Красівський, Олександр Палій, Володимир Бойко. **Концептуальні основи державного стратегічного управління післявоєнною відбудовою соціально-економічних систем: людський капітал, партнерство та стійкість.** *Revista Cultura Científica*, 2026, Випуск 24. С. 1160-1173 (Web of Science). https://revistasjdc.com/2026-issue-24/conceptual-foundations-of-public-strategic-management-of-post-war-reconstruction-of-socio-economic-systems-human-capital-partnership-and-resilience/